

Kultúra

BUJDOSÓ ALPÁR:

299 nap

1956. november 4-én hajnalban, ahogy Magyarországon máshol, Sopronban ugyanúgy megindultak a több napon át várakozó szovjet csapatok, hogy végső megoldásként a fegyverek szavával tegyenek pontot a gazdasági és társadalmi eredetű, majd politikaivá átalakuló válságot követő forradalomra. Ezen a napon kezdődött Bujdosó Alpár küldetése Kéthly Anna egyik kísérőjeként az Egyesült Nemzetek Szervezetébe, hogy tájékoztassák annak tagjait a hazai állapotokról. Azonban a törvényes magyar kormány miniszterének és hirtelen akadt kíséretének küldetését, amely gyors és megfelelő választ remélt, behatárolta a nemzetközi politikai és katonai helyzet. Ez pedig, dacára a szovjet megszállásnak, egyetlen józanul ítélő, a körülményeket és a várható következményeket felmérő politikust sem indíthatott a nyugati beavatkozás kérésére, de még csak ennek gondolatára sem. Mind ezt maga Kéthly Anna sem kívánta, fontosabbnak tartva az ellenséges propaganda külföldi cáfolatát, mint az esetleg kiszámíthatatlanná váló hadviselést. Ettől kezdve az önállósult volt soproni egyetemista számára kétfelé vált a világ. Egyfelől lehe-

tősége nyílt megismerni az életnek mindazon körülményeit, tényeit, javait, amelyekről itthon mindenki el volt zárva (például a cranberry szósztól), amelyek azonban a választás szabadságával jelentősen megemelik az emberi létezés értékét; másfelől viszont feladatának érezte a forradalom céljainak ismertetését egy elfogult, ellenséges vagy érdeklődő, ám mindenképpen ismerethiányos környezetben.

Bujdosó Alpár könyve formailag áttételes mű. Nem más ugyanis, mint az események sodrásában készült napló szövege alapján, élőbeszédben előadott eseményrekonstrukció hangszalagra felvett anyagának az eredeti napló szövegével egybevetett, jegyzetelt, dokumentumokkal kiegészített és szerkesztett kiadása. Ez az áttételesség azonban nem megy a tartalom rovására, sőt átüt a sorokon az egykori élmények varázsa.

Megfigyelhető többek között egy, a diktatúrából szabadult fiatalember első találkozása a fogyasztói társadalommal. De ennél sokkal több is: képet kap az olvasó a közvélemény és a politikai hatalom egymástól való kölcsönös függéséről, ami adott alkalommal hivatkozási alappá is válhat. Aztán a naplórót megbízzák, hogy két hét alatt járja végig az Államok fontos helyeit, és

tartson előadásokat, sajtókonferenciákat az otthoni eseményekről. Ez tapasztalatainak jelentős bővülésével járt, mivel találkozhatott az igen széles spektrumban megoszlott amerikai magyar emigránsok képviselőivel, illetőleg a politikailag igen tagolt ottani egyetemi ifjúsággal. E körút végén felvetődött, hogy magyar egyetemista küldöttséget kellene küldeni egyes távol-keleti országokba, ellensúlyozandó az ott is tapasztalható, a magyar forradalommal szemben ellenséges vagy kételkedő ismereteket.

Ezzel kezdődik a beszámoló második, ugyancsak érdekes része. A május 11-i indulást ismeretszerzés, utazási tudnivalók elsajátítása előzte meg. Az országokban felvilágosító munkát végeztek, India, Indonézia, Japán, Dél-Korea, a Fülöp-szigetek, Thaiföld, Ceylon voltak, a 299 nap Indiában ért véget. A látogatások természetesen a nagy városokra koncentráltak, ahol jelentős egyetemista réteg tanult: Kalkuttára, Jakartára, Surabayára, Tokióra, Kiotóra, Szöulra, Manilára, Bangkokra. A személyes találkozások, beszélgetések, gyűlések érdekes tapasztalatszerzést tettek lehetővé. Például hogy az ázsiai egyenlőtlenségekből sokan a szocializmusban látták a kiutat, abban a szocializmusban, amelynek az áldásaiból éppen ezelőtt részesült Magyarország. Igen érdekesek azok a benyomások,

amelyek Indonézia politikai, gazdasági, vallási s ennek függvényében hatalmi egyenlőtlenségeit és ellentéteit jellemzik. Korjellemző, hogy Magyarország két ismert tulajdonsága ebben az időben a forradalom és a foci volt. De ugyanígy helyi színeket ad a jávai szultán udvartartásának vagy az indonéz semlegesség furcsa jelenségeinek megörökítése. Japán (akkor és napjainkban is) ellentétes élményekkel gyakorolt hatást az utazóra. Ez megmutatkozott a főváros amerikai típusú épületeiben, illetve a politikából kiábrándult diákságban, amely inkább életformában is amerikai mintákat követett. Másfelől Oszakában láthatóak voltak még a háborús pusztítások nyomai, s a szállodai fürdőélmény és a harmadik kasztos gésás program a hagyományok továbbéléséből adott ízelítőt. Dél-Korea elsősorban a mindenhol előkerülő titkosrendőrök, valamint a volt császári palota szépségének kettősségével mutatta meg magát. Az egész emlékezést átfogja valami fiatalos lendület; talán a karen és a burmai nép közötti ellentétet, éppen a magyar tapasztalatok miatt, lehetett volna megértőbben is tárgyalni, de ezt magyarázza a világtól való korábbi elzártság és a könynyebben ítélkező életkor.

BUDA ATTILA

(*Magyar Műhely Kiadó – 1956-os Intézet, Budapest, 2003, 212 oldal, 1750 Ft*)